

PASSAT

Mahad! Va celebrar la inauguració oficial del seu internat, on van confluïr pares, amics i infants!

I especials agraïments als mes petits! En aquest darrer trimestre dos nens en motiu de la seva festa d'aniversari/comunió han recollit diners per fer una donació a ADA. Això és educar en valors, en solidaritat!!

FUTUR

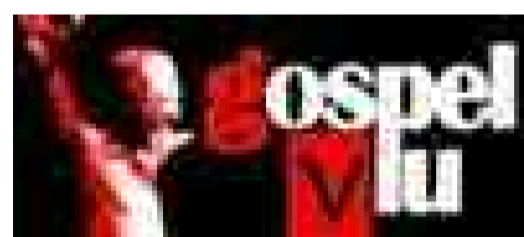
Va de concerts!!!

1 de desembre a la sala "Luz de gas". El grup de rock PorFinViernes, oferirà un concert per a ADA i l'ONG

Nadis. A les 21.00h vine a moure els malucs! T'hi esperem amb la teva colla d'amics!
Entrada: 15€. Compra-la amb antelació!

Gospel Viu a l'Església del Pi, el dia 30 de gener del 2011. Comenceu ja a reservar-vos l'ocasió! Us esperem!

ESTRENEM NOVA PÀGINA WEB, AMB MÉS FOTOGRAFIES I MÉS NOTÍCIES... I TAMBÉ A FACEBOOK!

MEMÒRIA ECONÒMICA EXERCICI 2009

La crisi s'ha fet notar i per primer any les despeses han superat en 34632€ els ingressos. L'excedent d'anys anteriors ha permès cobrir el dèficit i encara tenir un petit romanent per superar aquest difícil any en curs. La llei de fundacions no permet utilitzar el capital fundacional que ha de restar immobilitzat indefinidament. Estem segurs que la reiterada generositat de tots els amics d'ADA faran possible superar les dificultats financeres actuals. (Aquesta memòria segueix l'any fiscal indi)

Despeses Projectes:			
Ankur	3100	Mangaon	8320
Ashagad	7920	Nagar Haveli.	5480
Karazgaon	15312	Nandurbar	20072
Karjat	11930	Nandurbar II	6000
Khólke	19230	Shilonda	7500
Khopoli	8600	Shilonda2	1500
Kolad-Tara	3660	Shirpur	2000
Kolad II	3224	Vasai	10500
Mahad	13750	Vasai2	1000
Mahad (construcció)	8000	Video India	7700
TOTAL PROJECTES			164798
Reparació i conservació	89,91	Elect. i calefacció	262,06
Comissions i serveis banc	1762,76	Aprovisionaments	1500
Publicitat, propaganda	931,81	Col·laboradors	3300
Material oficina, correu,	209,59	Tributs	16,45
TOTAL DESPESES FUNCIONAMENT			12598,98
Ingressos			
Donacions periòdiques	73279,02	Promocions, patrocinadors	9.970,5
Donacions puntuals	49700	Financers	1855,17
Activitats	7960		
TOTAL INGRESSOS EXERCICI			142764,69
TOTAL DESPESES			177396,98
TOTAL INGRESSOS			142764,69
DÈFICIT EXERCICI			34632,29
Caixa FINAL EXERCICI			5285
IMMOBILITZAT, FONS FUNDACIONAL			49700

Bon nadal i Solidari 2011

.....

Nom: _____ **Cognoms:** _____

Adreça: _____ **Població:** _____ **C.P.:** _____

Professió: _____ **Telf:** _____ **Data naixement:** _____

E-mail: _____ **DNI.:** _____

Freqüència: Mensual Trimestral Anual Aportació única

Import: € _____

Forma de pagament:

Per transferència bancària a: CAIXA DE CATALUNYA- 2013 0248 44 0200629785

Per domiciliació bancària:

Titular del compte: _____ **Banc o Caixa:** _____

Codi de compte corrent: _____ **Adreça oficina:** _____

BUTLLETÍ núm. 21

3r TRIMESTRE 2010

Més informació i notícies al nostre web
www.adivasis.org

ADA
Fundació per al
Desenvolupament
dels Adivasis

MUMBRA, parroquia frontera

Federico Sapeña, S.J. Febrero, 2010

MUMBRA era para mí un sitio donde uno "sólo estaba de paso" de camino hacia Pune o más hacia al sur camino de Raigad, Ratnagiri, Sindudurg o Goa. No era un sitio que invitara a una visita o a hacer un alto en el camino. Ni incluso apetecible para tomar una taza de te. MUMBRA era (y todavía es) un sitio polvoriento, contaminado, congestionado con multitudes de personas de casi 600.000 habitantes, el 85% de los cuales son musulmanes. Esto es así, desde que visité MUMBRA recientemente, caminé entre sus repletas calles, vi docenas de mezquitas, comí byriani y raita, vi miles de hombres vestidos con blancas kurtas y con el gorro de plegarias, y cientos de mujeres con burcas llevando a sus hijos al colegio, con sus limpios y recién planchados uniformes.

En medio de los seguidores del profeta, también descendientes de Abraham, Ismael, Moisés, respetuosos y atentos oyentes de Jesús, María y José, se encuentra una pequeña iglesia católica, San José Obrero, con cerca de 350 parroquianos. Una "parroquia frontera" que uno podría llamar así en el borde de Thane, Nuevo Mumbai y el distrito de Raigad.

Las arenas de la cala de MUMBRA, los "Reti Bunder" (almacenes de arena), las barcas de arena, y las veloces barcas de vela, las redes y las comunidades de pescadores, me hicieron pensar en Pedro y Andrés, Juan y Jaime y evidentemente en Jesús y María, todos ellos venerados en el Santo Corán. MUMBRA es conocida hoy en día no sólo por su pequeño puerto y las industrias de extracción de arena sino también por sus numerosas escuelas e institutos. MUMBRA tiene el mayor número de escuelas primarias de todo el distrito y un impresionante número de institutos de educación secundaria o facultades, llegando a una cifra no inferior a 35 instituciones educativas. Las numerosas madrazas se añaden al esfuerzo educativo de esta comunidad cuya tasa de alfabetización es de un honorable 55%.

Casas de alquiler asequible atraen a mucha gente de clase media-baja. Gente "frontera" vive en medio de dos realidades: Lo conocido y lo desconocido. En parroquias bien establecidas con miles de parroquianos, los curas conocen bien sus deberes y las necesidades materiales y pastorales de la gente. En una parroquia pequeña, rodeada de una aplastante mayoría de comunidades de otras culturas y creencias religiosas, uno debe crear nuevas vías a través de nuevas formas de ministerio sacerdotal, dialogo, justicia, vecindad, compasión y ardiente deseo de conocer al "otro". Por encima de todo la comunidad cristiana debe proyectarse no tanto por lo que dice sino por lo que es. La vida en esta parroquia está retada constantemente, de una forma amistosa, por otra cultura y religión. Como cristianos en distintos ambientes, aquí también el dialogo es un imperativo. El Sagrado Corán no sólo venera muchos de los santos judeo-cristianos sino que profesa también un gran respeto hacia los cristianos: "... entre aquellos queridos que dicen que son cristianos encontraras hombres consagrados a la sabiduría y hombres que han renunciado al mundo, que no son arrogantes" (Sagrado Corán S. 5.82). Decid: "Creemos en Allah, y creemos en la revelación que se nos ha dado y que se dio a Abraham, Ismael, Isaac, Jacob y a las tribus de Israel, y en la revelación que se dio a Moisés y Jesús, revelada también a los profetas de parte del Señor: no hacemos diferencias entre unos y otros; y todos nos presentamos ante Allah" (El Sagrado Corán).

“Amb els ulls fora de les seves òrbites, les parets nassals foradades, les orelles envaïdes per brunzits, els rostres violacis inundats de suor, la majoria cauen a terra. D'altres, amb palpitations, vertígens i síncope, es deixen caure al llindar de les mateixes barraques que pretenen abandonar. Els atacs de tos omplen la nit en un concert sinistre.”

Fragment *Era Mitjanit a Bhopal*. Novela d'investigació-ficció de Dominique Lapierre i Javier Moro

fotografia de Raghu Rai

Les imatges d'hidroxid d'alumini sobre terres hongareses d'aquests darrers mesos ens porten a altres escenaris: el golf de Mèxic o la costa gallega tenyida de negre, els esquelets dels boscos de Xernòbil o la llunyana Bhopal.

A Bhopal, la ciutat de les begums, diuen que les vides són barates. Un 24 de setembre de 1984 el periodista *Rajkumar Keswani* ja anunciava en el seu primer article la tempesta: “Bhopal, estàs assegut sota un volcà”.

Per entendre el sentit d'aquestes afirmacions només cal que fem memòria: 3 de Desembre de 1984; *Era mitjanit a Bhopal*. A la fàbrica de l'Union Carbide (corporació agroquímica estatounidense dirigida per Warren Anderson) de producció de pesticides, es produeix una fuga de 42 tones d'isocianat de metil (MIC) de la cisterna 610. 150.000 afectats i 20.000 víctimes. Mesos abans havien decidit iniciar el desmantellament de la fàbrica i traslladar-la a Indonèsia o Brasil ja que era molt deficitària.

Els informes i les avaluacions realitzades identificaren els principals elements del desastre: la fallada dels

sis sistemes de seguretat, la reducció del 15% del personal que es va produir en els anys previs, així com la baixa capacitat. A més a més, a l'hospital de Bhopal, per qüestions de “secret comercial”, es desconeixia quins eren els productes de la fuga, així com la seva toxicitat, el seu antídoto i el seu tractament. Durant i després de la fuga, mai van arribar a rebre informació sobre els tòxics per part de les autoritats corporatives.

l'auditoria interna “Operational Safety Survey”, ja identificava els elements que dos anys més tard desencadenarien la fuga

El 1981 el *Ashraf Khan*, treballador de la Union, va morir per una fuga de fosgen líquid, un any més tard una vintena de treballadors van ser també hospitalitzats per una intoxicació amb fosgen líquid, i també es va realitzar una auditoria interna “Operational Safety Survey”, que ja identificava els elements que dos

anys més tard desencadenarien la fuga. També el *Rajkumar Keswani* va denunciar reiteradament a la premsa, al primer ministre Arjun Singh i a l'assemblea legislativa el perill sota el que estaven sotmesos els habitants de Bhopal. Tanmateix tot va ser inútil!

La tragèdia no va finalitzar però el 3 de desembre de 1984, sinó que al llarg d'aquests últims 26 anys les víctimes del MIC han anat sumant, es tracta per alguns del **Segon desastre de Bhopal**, d'àmbit ecològic, social i humà.

A nivell humà, segons la *National Commission*, avui en dia 120.000 persones pateixen malalties respiratòries i s'estimen entre 10-15 morts mensuals. El sistema de salut de Bhopal únicament realitza tractaments simptomàtics, manquen protocols, mesures de prevenció primària (només el 2% del pressupost es destina a salut comunitària) i recerca. La investigació ha estat ínfima, masculista, ja que només s'ha estudiat els efectes dels tòxics sobre el gènere masculí i a més a més a finals dels 80' es va precipitar la finalització dels estudis d'investigació.

Programa de Conflictos i Construcció de Pau de l'Escola de Cultura de Pau de la UAB amb el recolzament de Josep Mª Royo

El conflicte a Nagalandia és el més antic dels que afecten al país i s'inicia poc abans de la seva independència, quan la població naga, de religió majoritàriament cristiana i integrada per unes 30 tribus, reclama la seva independència.

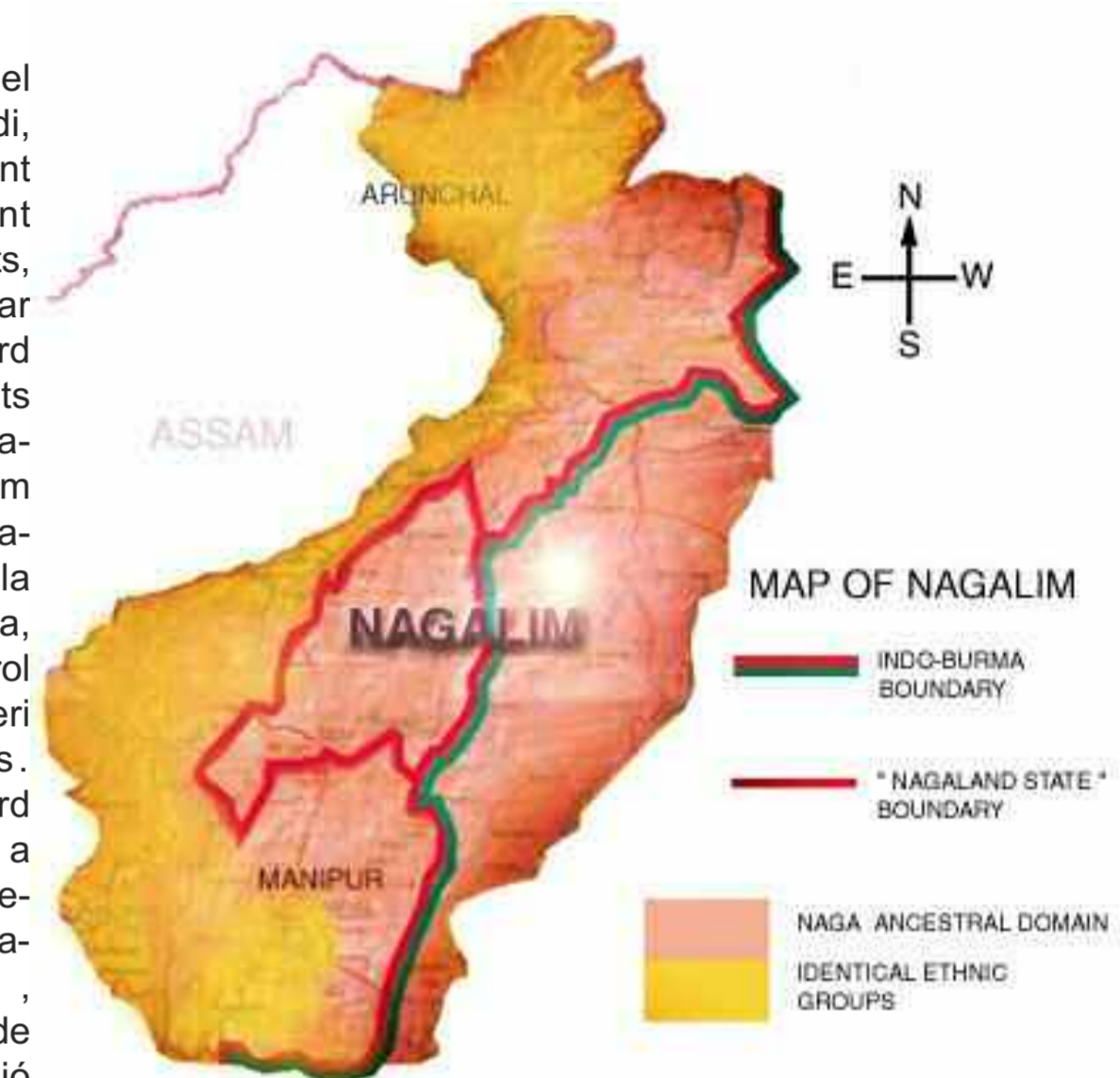
Nagalandia és un dels set estats que conformen l'aïllada zona del nord-est de l'Índia, limítrofa amb Bangla Desh, Bhutan, la Xina i Myanmar. El 1935, en el marc de l'administració colonial, els territoris habitats per la població naga van ser declarats “àrea exclosa”, la qual cosa implicava que les lleis britàniques no eren aplicables, i es regien per les seves pròpies normes. El 1946 es va crear el Naga National Council (NNC), organització política que agrupava diferents entitats i el 14 d'agost de 1947, un dia abans de la proclamació de la independència de l'Índia, va proclamar la independència de Nagalandia, declaració obviada pel nou Govern indi, que va considerar el territori naga part d'Assam.

El NNC, va incrementar les seves demandes de reconeixement polític i independència i el 1952 va organitzar un plebiscit: el 99'9% de la població volia la seva independència. El resultat va ser ignorat per les autoritats índies, la qual cosa va portar a una radicalització del moviment, i l'autoproclamació del Govern denominat Federal de Nagalandia (NFG), mentre es va iniciar l'activitat armada. El NNC va aconseguir expandir la seva activitat insurgent fins a les zones nagas a Manipur i a més de perpetrar atacs contra les forces de seguretat índies va dur a terme atemptats contra trens de passatgers. El 1958 el Govern va aprovar una legislació que atorgava poders especials a les Forces Armades índies desplegades al territori així com la seva pràctica immunitat, el que va portar a la comissió de greus violacions dels drets humans.

El 1963, el Govern indi, en un intent d'acostament als insurgents, va proclamar sota l'Acord de 16 Punts l'estat de Nagalandia com un estat separat dins de la Unió Índia, sota el control del Ministeri d'Exteriors. Aquest acord comportava, a més de la creació de Nagalandia, l'acceptació de la Constitució

Índia, per la qual cosa mai no va arribar a ser firmat pel NNC ni pel NFG.

El 1972, tant el NNC com el NFG van ser il·legalitzats. Les operacions militars contrainsurgents van aconseguir debilitar a l'oposició armada naga i el 1975 una facció del NNC-NFG va firmar l'Acord de Shillong amb el Govern, que implicava de nou l'acceptació de la Constitució Índia i el lliurament de les armes. En contraposició amb aquest acord, es va crear el National Socialist Council of Nagaland (NSCN), convertint-se progressivament en una de les principals organitzacions insurgents del nord-est indi, amb suport del Pakistan i Myanmar, i amb aliances amb altres grups armats de la regió com l'ULFA a Assam o el NLFT a Tri-

pura. Durant els primers anys dels setanta, les detencions i les desercions s'havien multiplicat, mentre s'havia incrementat l'aïllament del NNC. Posteriorment fractures internes van portar a la divisió del NSCN entre el NSCN-IM i el NSCN-K, fet que va obeir també a la divisió ètnica existent: els d'origen konyak, es van integrar al NSCN-K, i els d'origen tangkhul en el NSCN-IM.

El 1997 el NSCN-IM va firmar un acord d'alto el foc i 4 anys després el NSCN-K també el va firmar. Tanmateix els enfrontaments van anar augmentant i durant l'any 2008 es van incrementar notòriament, revertint-se la tendència el 2009 i firmant el “Pacte de Reconciliació”. En paral·lel, el procés de negociacions entre el Govern i el NSCN-IM segueix avançant de manera tímida.

Per a més informació: <http://escolapau.uab.cat/conflictosypaz/index.php>. Si vols rebre informació de l'Escola: <http://escolapau.uab.cat/newsletter/news1010.html>

Margarette D'Britto és la directora de Jeevan Vidya Society, ONG amb qui ADA col·labora des dels darrers 4 anys. La Jeevan Vidya Society treballa amb els Adivasis des de fa 14 anys, quan després de realitzar un sondeig, va identificar com a les principals raons per treballar amb ells: l'empoderament de les dones, l'educació integral en els drets humans i la medicina holística i més especialment la fitoteràpia. A la Jeevan hi treballen un treballador social, una Coordinadora de salut, una intendent i 20 activistes a temps parcial. Amb la Margarette hem parlat....

Dones adivasis a una excursió al bosc sobre fitoteràpia

FOTOGRAFIES ARXIU JEEVAN VIDYA SOCIETY

En què consisteix o es basa l'educació en els Drets Humans? Consisteix en conèixer els drets humans i aquella legislació Índia que els recolza, promoure el sentit de

"llibres de racionament...se'ls hi atorga mensualment una quantitat estipulada d'arròs, oli, querosè, sucre i llegums"

dignitat com a éssers humans entre els Adivasis, encoratjar-los en prendre les seves pròpies decisions, promoure la participació igualitària

de la dona en el desenvolupament econòmic, social, polític i cultural. També promovem l'accés equitatiu de la dona en l'educació formal i no formal, per tal de facilitar eines ja sigui en el camp d'una economia de

subsistència com d'aspectes legals. Quin impacte heu observat al llarg d'aquests anys d'experiència? L'educació en Drets Humans és molt important perquè lliura als Adivasis forts fonaments i suport en les seves demandes, ja que són una població molt vulnerable en la societat Índia. Sovint es troben explotats per polítics i per la classe empresarial. Coneixent els seus drets poden demanar justícia. L'educació en els Drets Humans els ajuda també a formar part del procés democràtic descrit en la Constitució Índia.

El govern té programes d'inserció laboral específics pels Adivasis? El govern té un sistema d'inserció laboral garantit per a tota la pobla-

ció. Aquest sistema té moltes dificultats tècniques i no és fàcil d'implementar sense subornar als tècnics de l'administració. Per tant, els pobres Adivasis que es podrien beneficiar d'aquests plans vacil·len a l'hora de sol·licitar-los.

La nostra institució s'ha dedicat a la implementació d'aquests plans en diversos pobles, a través dels fòrums de dones, els quals han pogut obtenir ajudes governamentals pels camps, per plantar arbres.

Els Adivasis disposen de llibres de racionament. Ens ho podríeu explicar?

Els llibres de racionament són documents per a aquelles famílies Adivasis que es troben sota el llindar de la pobresa, i se'ls hi atorga mensualment una quantitat estipulada d'arròs, oli, querosè, sucre i llegums. També es beneficien d'altres plans governamentals en relació amb la venda, salut, ajudes per a l'agricultura. Tot i així, s'ha de recordar que els Adivasis, així com altres pobres, tenen grans dificultats en aconseguir allò que la cartilla els hi atorga.

Després d'aquests primers anys de projecte quins canvis heu observat que s'han produït en la comunitat Adivasi?

El projecte ha desenvolupat el lideratge potencial de la dona Adivasi. Li

ha donat oportunitats per a un desenvolupament integral en àrees econòmiques, de Drets Humans, sistema de salut, agricultura i confiança. Les dones mostren més seguretat en decidir aquells aspectes que toquen a la família i als seus poblats. Les dones ara cooperen amb més entusiasme en els programes de desenvolupament que s'implanten en els poblats. També estan desapareixent els prejudicis sobre les dones en un sistema de salut patriarcal. Les noies Adivasis més joves són autònomes i estan aconseguint una independència econòmica.

I com afecta aquest empoderament femení en una societat patriarcal? L'ascens de les dones en la societat i en la llar en algunes ocasions s'ha produït gradualment i en d'altres ràpidament. Però el status quo de la dominació masculina ja no és sostenible. Les dones s'han guanyat el seu status i avui en dia juguen un

"Cada dia aprenem més i més sobre elles i apreciem les seves tradicions i els seus sistemes de vida"

paper clau en la família i en el desenvolupament social. Les Practicants de Salut Tradicional (dones *vaidus*) interactuen amb els homes *vaidus* en les pràctiques mèdiques tradicionals.

Què heu après a la Jeevan al llarg d'aquests anys de treball amb els Adivasis? Al principi de treballar amb les

Dones a la Mahila Melawa

FOTOGRAFIES ARXIU JEEVAN VIDYA SOCIETY

dones Adivasis vam entendre el nostre paper com a agents de canvi pel seu desenvolupament.

Ara, després d'haver viscut molt a prop d'aquestes meravelloses dones, ens sentim com a companyes en el seu progrés. Cada dia aprenem més i més sobre elles i apreciem les seves tradicions i els seus sistemes de vida. Pensem que és tot un privilegi poder treballar amb elles i les seves comunitats. La nostra visió de la vida també ha canviat, per exemple ara veiem que es pot viure una vida plena de significat i feliçment amb molt menys consumisme. Hem après com resistir dia rere dia aquelles tasques físiques com anar a

buscar aigua, fer foc, treballar a ple sol i diluïant, i també amb el fred. Les admirem perquè veiem com s'espavilen amb només una làmpada de querosè per il·luminar les seves cases; admirem com es resignen a les tensions familiars.

Les dones també s'han confrontat amb les pràctiques corruptes de les botigues de racionament dels seus poblats, i han presentat les seves queixes al Magistrat del districte. Tot i així, creiem que avui en dia els nostres objectius encara segueixen viuent.

La Margarette D'Britto opina...

Cada dia m'aixeco pensant en les visites als poblats que faré durant el dia. Durant els monzons començo a plantar arbres i verdures.

Una paraula en Adivasi: Maando = menjar; Haari Haai = Estic bé; Gavaare = Parents; Pongo = Casa
El meu plat preferit és el Khitchidi que està fet d'arròs amb patates i llegums i les salses que a cadascú li agradin

Viatges amb el Fede

Primera entrada al diari de Rohan

Text: Rohan Arthur i fotografia: Equip Nadara

8 de novembre del 2009. A bord del Jet Airways, de Bombai a Calcuta

En registrar una vida a la memòria. La memòria, com bé sabia Proust, és quelcom translúcid, mutable, grumollós, aliè a la cronologia de la nostra senzilla història. A mesura que ens fem grans, el nostre cervell es deteriora i perdem les connexions sinàptiques entre la nostra experiència esfilagarsada. Només ens queden una sèrie d'històries, diminuts atols que suren en un arxipèlag de la nostra consciència, suggerint només de manera subtil que formen part d'un escull més gran submergit a les profunditats de l'oceà, tan extens com tota la nostra vida. Intentar extrapolar una vida a partir d'aquestes miques supèrflues que emergeixen és completament fútil.

Potser hi ha vides que no necessiten cap tipus d'extrapolació. Cadascun dels atols d'experiència ho reflecteix tot d'elles i n'hi ha prou amb romandre prou temps a cada llacuna per copsar-les, sense necessitat de cap altre apunt.

Viure la vida amb abundància, va dir ahir el Fede. Per ell, aquest és el veritable missatge de Crist, alliberat de la mitologia del misticisme i de la doctrina de la religió. No se m'acut cap paràbola més planera de la pròpia vida del Fede, i si durant el temps que compartim no aprenc res més, espero quedar-me amb això.

Estem traçant una línia transversal que creua l'Índia, des de Bombai fins a Calcuta. Per sota nostre, llits de rius secs i terres de cultiu buides dibuixen un tapís que reflecteix un

monsó fallit. Fa cinquanta-nou anys i onze mesos, era el Fede qui viatjava. Al seminari on estudiava a Espanya havia arribat una relíquia: el braç dret de Sant Francesc Xavier, pansit i boterut, però amb tota la força totèmica que conté la carn morta. El Fede explica que es va agenollar davant del braç i va pronunciar una fervent pregarària per assegurar-se que tindria l'oportunitat d'anar a les Missions.

"Hermano Sopeña", li va dir el capellà aquella nit mentre sopaven, "te'n vas a l'Índia". Va ser, segons diu el Fede, com enviar un correu electrònic i rebre la resposta a la safata d'entrada... la següent vegada que seus a l'ordinador!

L'avió era un xàrter pilotat per un filipí i feia escala a Roma, on passaven una nit abans de volar cap a Karachi. Des d'allà, el Fede va pujar a un petit bimotor que els obligava a seure immòbils per evitar que la nau sotsobrés. Sobrevolaven Gujarat a poca alçada quan un dels que for-

"La nostra elecció no està en decidir si volem deixar rastre, sinó en quin rastre volem deixar"

maven el grup va veure alguna cosa que semblava una església; emocionat, va cridar al Fede i a la resta perquè anessin cap a la seva finestra a veure aquell magnífic símbol de l'obra de Déu entre els pagans. Aquell entusiasme incaut gairebé va fer capgirar l'avioneta, que es va inclinar perillosament cap a una banda; el pilot va començar a

xisclar desesperadament per fer tornar els joves novicis als seus seients. El braç negre i desmembrat de Francesc Xavier devia reposar sobre l'espatlla del Fede, perquè van aterrar a Bombai sense més incidents.

Quasi seixanta anys més tard, mentre el nostre avió inicia el seu descens —sense sotrac— sobre Calcuta, em pregunto què hi faig, jo, en aquesta lleugerament arrauxada expedició. No li he pregat mai a cap tòtem i se'm fa difícil imaginar que una crida tan profunda com la que va sentir el Fede als seus ingenus 20 anys pogués trobar ressò en mi. Mai no he tingut el coratge, ni l'energia, per destacar; més aviat el contrari. Si hi ha un credo que em guii, és el de procurar que el meu pas deixi com menys rastre, millor. No estic segur a què es deu. Segurament és alguna mena de prolongació desencaminada d'una barrera filosòfica ecològica. Em sembla que sé què diria el Fede. Creure que pots viure la vida d'un fantasma és una presumpció inútil. La nostra elecció no està en decidir si volem deixar rastre, sinó en quin rastre volem deixar. I l'únic que s'espera de nosaltres en aquest viatge és que visquem amb abundància.

El 1991 sota disseny de la Cort Suprema es va construir el *Bhopal Memorial Hospital Trust, BMHT*, per a l'atenció de les víctimes. Aquest s'ha convertit en un hospital amb tecnologia de 3r nivell però sense tècnics especialitzats, situat molt lluny dels barris dels afectats, on predomina la recança a la realització d'exploracions físiques i amb una activitat principalment mutualista². Aquesta situació de desamparança i el recolzament de molts col·lectius van eclisonar l'any 2000 amb la creació de la *Shambana Trust Clinic*, que subministra servei sanitari gratuït a les víctimes.

A nivell ecològic, el 1999 Greenpeace amb l'informe "*El llegat de Bhopal*" denunciava ja la presència de tòxics com el níquel, el plom, el mercuri, els hexaclorohexans (HCH) o bé els compostos orgànics volàtils (VOC's) en el sòl i en els aqüífers.

fotografia de Raghu Rai

"No és només el sòl, sinó també les aigües subterrànies, les verdures i fins i tot la llet materna estan contaminades"

A nivell social, abans de la fuga de MIC a Bhopal, 50.000 treballadors es dedicaven al treball manual; aquests amb la fuga van perdre la seva capacitat productiva i les mesures de resposta governamental amb els plans d'inclusió van ser escasses. El jornal familiar va desaparèixer. Els bhopalesos, per tant, necessiten un programa de rehabilitació econòmica amb la creació de treball adaptat a la seva situació.

Tot i així, set anys després, encara a 16 districtes de Bhopal es seguia consumint aigua contaminada. Els VOC's i els HCH són tòxics orgànics persistents, és a dir que no es degraden i es bioacumulen en el teixit gras actuant com a disruptors endocrins, immunosupressors o sobre el SNC.

A Bhopal "sembla" que ningú és responsable de la tragèdia, ni la Union Carbide ni el seu director Warren Anderson han estat jutjats. Tot i que el 1987 el *Central Bureau of Investigation* ja va presentar càrrecs a la corporació i una pena de 100anys pel seu director, que 5anys després per raons desconegudes es va reduir a 2anys, tot va restar immòbil fins aquest passat mes de juny que 7

treballadors indis van ser penats amb dos anys de presó i es va imposar una nova multa a la delegació índia de la Union Carbide. És important remarcar que el 1992 la Union Carbide², va ser absorbida per la Dow Chemicals, una altra indústria agroquímica estatounidense, que en tot moment ha negat i nega qualsevol responsabilitat sobre Bhopal.

Sathinath Sarangi, activista índia, explica que estem davant de "Crims corporatius", ja que durant la construcció de la fàbrica es van dur a terme mesures d'estalvi que van sumar 8milions de dò-

lars. Les demandes dels col·lectius d'afectats (*Bhopal Group for information, and Action; Bhopal Solidarity, Internacional Campaign for Justice in Bhopal -ICJB-*) es centren bàsicament en quatre punts: la compensació econòmica, l'atenció mèdica, l'acció legal i la memòria històrica.

Ara Ajka, fa 26anys a Bhopal,... i després?

¹ Hospital de referència pels treballadors de la Gas Authority India i de la Steel Authority India

² Productora de l'agent taronja utilitzat a Vietnam i que avui en dia comercialitza el pesticida Dursban en terres índies. Aquest organofosforat està prohibit als EUA per llur toxicitat.

Més informació...

International Campaign for Justice in Bhopal--> www.bhopal.net

Bhopal medical appeal --> www.bhopal.org

Greenpeace--> www.greenpeace.org/usa/en/campaigns/toxics/justice-for-bhopal

Dow Chemical Company --> www.dow.com/commitments/debates/bhopal